

Mannsforum@outlook.com

22.01.2016

Barne- likestilling og inkluderingsdepartementet

FORSLAG TIL FELLES LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSLOV; HØRINGSUTTALELSE FRA MANNSFORUM

MannsForum viser til høringsinvitasjon 20.10.2015, og har følgende merknader til forslaget:

40 års kvinnefokus i likestillingspolitikken har skapt nye forskjeller

Over 100 års kvinnekamp for likestilling har gitt resultater, og kvinner er nå likestilt med menn med hensyn til både likeverd, rettigheter og muligheter. De siste 40 år har det imidlertid i likestillingsnavn blitt innført en kvinnepresumsjon i likestillingspolitikken i tillegg til morspresumsjonen i barne- og familiepolitikken. Dette gjelder særlig likestillingsloven som i sin formålsparagraf (§ 1) favoriserer kvinner foran menn: *"Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners stilling"*. Den positive siden av dette er at kvinner ved hjelp av kjønnskvolter og andre stimulerings tiltak har gått inn i tidligere mannsdominerte utdanninger, yrker, stillinger og roller, og derved bidratt til bedre kjønnsbalanse i deler av samfunnet. Den negative siden av dette er at denne favoriseringen av kvinner over mange år har ført til en markert kvinnedominans både i en rekke tidligere mannsdominerte utdanninger, yrker, stillinger og roller, og en fortsatt sterk kvinnedominans i tradisjonelle kvinne- yrker og roller. Den samlede virkningen av denne tradisjonelle endimensjonale likestillingspolitikken er at kvinner har rettigheter og muligheter som menn ikke har i dag, og at menn faktisk blir direkte og indirekte kjønnsdiskriminert både i familien, i utdanning og i arbeidslivet. Eller sagt på en annen måte; det tidligere patriarkatet kan være i ferd med å avløses av et matriarkat.

Et av de største problemene med dagens likestillingslov er dens mangelfulle definisjon av begrepet: "likestilling", som har ført til betydelig misbruk av ordet "likestilling" i likestillingspolitikken og likestillingsdebatten. Dette gjelder spesielt den vanlige forvekslingen med "kjønnsbalanse", hvor mangelen på kjønnsbalanse blir brukt, og oppfattet som mangel på likestilling. Manglende kjønnsbalanse kan være en indikator på manglende likestilling, men ikke nødvendigvis. Menn og kvinner er forskjellige, og forskjellene kan også bidra til at de velger forskjellig.

Regjeringens forslag til endringer i likestillingspolitikken går i riktig retning, men ikke langt nok

Regjeringen skal ha honnør for å søke å rette opp mannsdiskrimineringen i likestillingspolitikken ved å søke å balansere opp 40 års ensidig kvinneperspektiv med et mannsperspektiv. Regjeringen ønsker at likestillingspolitikken skal bidra til å skape like muligheter, samtidig som mennesker skal kunne bruke like muligheter til å velge forskjellig, og at det skal være aksept for dette i samfunnet. Det viktigste konkrete forslaget her er å gjøre Likestillingsloven kjønnsnøytral, og oppheve kvinnepresumsjonen i Likestillingslovens formålsparagraf. Det er imidlertid mange uløste likestillingsutfordringer i mannsperspektiv som bare delvis blir tilfredsstillende behandlet/løst i ny felles likestillings- og diskriminerings lov, inklusive revisjonen av likestillingsdelen av denne. MannsForum vil under spesielt kommentere vår holdning, dvs. støtte eller kritikk, til de for oss viktigste deler av loven som særlig berører likestilling mellom kjønnene:

Kap.1. MannsForum støtter felles lov

MannsForum er enig i at en felles lov vil gi mer oversiktlig og enhetlig vern mot diskriminering uavhengig av diskrimineringsgrunnlag og samfunnsområde, og derfor et mer effektivt redskap mot diskriminering.

MannsForum støtter lovens formål om kjønnsnøytralitet (§ 1)

MannsForum støtter at lovens formålsbestemmelse likebehandler kjønnene og gjøres kjønnsnøytral. *Dette er helt avgjørende for å unngå den diskriminering og forskjellsbehandling som hjemles i dagens likestillingslov.*

Forslagets definisjon av likestilling er imidlertid noe mangelfull. Som norske borgere har vi ikke bare rettigheter, men også plikter. *I tillegg til kriterier som likeverd, like muligheter og like rettigheter må det også tas med like plikter.* Disse bør være like for bl.a. både kvinner og menn.

Vi støtter også at likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging. Vi savner imidlertid en klargjøring om likestilling også innbefatter kjønnsbalanse på alle områder i samfunnet. *MannsForum vil hevde at det er viktigere med kjønnsbalanse på noen samfunnsområder/yrker enn andre.* Det er for eksempel viktigere med kjønnsbalanse i oppvekstsektoren (barnehager/skoler/barnevern) og likestillingsforvaltningen enn i f.eks. frisørfaget eller bygge bransjen. Likestillingsbegrepet må defineres nærmere i sammenheng med målet/kriteriene/behovet for kjønnsbalanse, og evt. klargjøres i forskrifts form.

MannsForum ser et behov for å inkludere familieliv i lovens saklige virkeområde (§2)

Mange menn og fedre opplever i dag kjønnsdiskriminering i forvaltningen av barne- og familielovgivning. Vi mener derfor at loven bør signalisere at kjønnsdiskriminering i familieliv og andre personlige forhold er forbudt.

Kap.2. MannsForum støtter forslaget om forbud mot diskriminering (§§ 6, 7, 8, 9 og 10)

MannsForum støtter særlig forslaget om å ta inn omsorgsoppgaver som et eget diskrimineringsgrunnlag for å tydeliggjøre at dette er vernet av loven og gjelder likt for kvinner og menn.

MannsForum støtter forslaget om lik adgang til positiv behandling av begge kjønn (§11)

Kvinnepresumsjonen i dagens likestillingslov virker mannsdiskriminerende, og forslaget opphever begrensingen for særbehandling av menn og forskriftshjemmelen som regulerer adgangen til dette.

MannsForum støtter forslag om forbud mot trakassering med visse forbehold (§13 og 14)

Det bør skilles klart mellom vesentlig trakassering og saklig kritikk eller spøk/fleip. Dette bør defineres klart i loven m/forskrifter for å unngå misforståelser og/eller hevnbasert personforfølgelse. I andre og tredje ledd i § 13 bør det derfor tas inn en presisering av «vesentlighet» og «klart» som følger:

- Med trakassering menes *vesentlige* handlinger, unnlatelser eller ytringer som *klart* virker eller har til formål å virke skremmende, fiendtlige eller ydmykende.
- Med seksuell trakassering menes enhver form for *vesentlig* uønsket seksuell oppmerksomhet som er *klart* plagsom for den oppmerksomheten rammer.

De andre foreslåtte definisjonene (ledd 4,5 og 6 i parentes) på hva som menes med seksuell trakassering er for omfattende og detaljerte uten tilstrekkelig sikring mot begrepsmisbruk.

Kap. 4. MannsForum støtter forslaget om aktivt likestillingsarbeid, med visse forbehold (§§ 24, 25, 26 og 28)

MannsForum slutter seg til forslaget om å videreføre arbeidsgivers aktivitetsplikt for alle offentlige arbeidsgivere, og private arbeidsgivere med mer enn 50 ansatte, og at aktivitetsplikten konkretiseres i form av en arbeidsmetode. Denne må være kjønnsnøytral, og må kunne dokumenteres etter forespørsel.

Vi støtter også forslaget om at læremidler og undervisning skal bygge på formålet med likestillings- og diskrimineringsloven. Det bør i denne sammenheng også stilles krav om likestilling/kjønnsbalanse blant personell i barnehager, skoler og andre undervisningsinstitusjoner i samsvar med målene i loven.

MannsForum går klart imot den foreslåtte lempingen i kravene om kjønnsbalanse i offentlige utvalg i tredje ledd. Endringsforslaget er egnet til å kunne forsterke kvinnedominansen i offentlig sektor, og særlig på områdene oppvekst (barnehager/skoler/barnevern/familievern), helse-sosial og omsorg, samt kjønnsforskning og den sentrale likestillingsforvaltningen. Det vil være meget betenkelig for likestillingen/kjønnsbalansen på disse områdene, og i strid med lovens intensjoner.

Kap. 5. MannsForum støtter særlige regler i arbeidsforhold, med visse forbehold. (§ 35)

MannsForum støtter prinsippet om lik lønn for arbeid av lik verdi, *men vil peke på behovet for en uhildet og særlig grundig vurdering av begrepet «lik verdi»*. Det blir i denne sammenheng for enkelt å bruke utdanningslengde som overordnet mål. Det må også vurderes faktiske egenskaper/kriterier som fysisk styrke og annen form for egnethet, kvalitet og effektivitet. Visse yrker og stillinger krever f.eks. større fysisk styrke og utholdenhet enn andre. Andre stillinger innebærer større ansvar enn andre. Noen yrker og stillinger er mer etterspurt enn andre, eller preget av underskudd på kvalifisert personell. Dette er faktorer som i dag påvirker at lønnen i en viss grad reguleres av markedet. Det bør det fortsatt kunne gjøre. Andre faktorer som bør kunne få særlig lønnsinnflytelse er for eksempel: ulykkesrisiko, arbeidsmiljø, jobbtrygghet, pensjonsordninger, mulighet for betalt videreutdanning m.v.

Kap. 6. MannsForum støtter forslaget til håndheving av loven, med visse forbehold (§ 36)

Staten bør gå foran med et godt eksempel i likestillingspolitikken. Dette bør presiseres i loven. *MannsForums foreslår derfor at Likestillingsombudet og – nemda skal kunne påtale offentlige myndigheters unnlatelse av sin plikt til å arbeide aktivt for likestilling, og når kravene til kjønnsbalanse i offentlige utvalg ikke oppfylles.*

MannsForum tar gjerne et møte med departementet i saken for å redegjøre nærmere for våre synspunkter og forslag, og diskutere evt. nødvendige og ønskete endringer i lovforslaget før lovutkastet oversendes Stortinget til behandling.

Med vennlig hilsen for MannsForum

Guttorm Grundt

Kjetil Thue

Tlf. 92059776